

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **M. M.**, zastoupen JUDr. Martinou Mervartovou, PhD., advokátkou se sídlem Václavské náměstí 11, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. 5. 2019, č. j. 57 Ad 1/2018 – 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se z a m í t á .**
- II. Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 19. 9. 2017, č. j. 520 605 125/315-LO zamítla námitky žalobce a potvrdila své rozhodnutí ze dne 18. 7. 2017, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). V souladu s potvrzením od zaměstnavatele, organizace DIAMO st. p. žalovaná stěžovateli nově započítala 2 122 dnů zaměstnání v I. AA pracovní kategorii v uranu a 90 dnů zaměstnání ve III. pracovní kategorii. Přílohu rozhodnutí tvořil osobní list důchodového pojištění stěžovatele ze dne 1. 9. 2017.

[2] Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná přiznala žalobci od 5. 6. 2017 starobní důchod ve výši 15 197 Kč měsíčně. Přílohou tohoto rozhodnutí byl osobní list důchodového pojištění ze dne 8. 6. 2017, podle nějž byla žalobci uznána doba pojištění v kategorii I.AA – uran v době od 6. 8. 1973 do 10. 1. 1979 (1 984 dnů) a byly mu započteny i příjmy odpovídající vyplaceným náhradám za ztrátu na výdělků (případajícím na nevyloučené doby).

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované žalobu u Městského soudu v Praze, následně postoupenou usnesením ze dne 29. 11. 2017, č. j. 4 Ad 41/2017 - 13, Krajskému soudu v Praze (dále jen „krajský soud“) jako soudu místně příslušnému.

[4] Krajský soud žalobu zamítl; uvedl, že napadené rozhodnutí velmi podrobně popisuje výpočet výše starobního důchodu žalobce; vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí výslovně odkazuje na osobní list důchodového pojištění ze dne 1. 9. 2017, je třeba v něm uvedené údaje považovat za součást odůvodnění. Krajský soud sice připustil, že napadené rozhodnutí zpravidla výslovně neoznačuje listiny, z nichž byly čerpány vstupní údaje pro výpočet důchodu, to však nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost, neboť tyto podklady lze dovodit přímo z rozhodné právní úpravy, žalobce se s nimi mohl seznámit při nahlížení do spisu a v námitkách ani nezpochyboval jejich správnost či úplnost. Pokud žalobce správnost určité skutkové otázky zpochybnil (konkrétně dobu pojištění získanou v kategorii I.AA – uran), napadené rozhodnutí výslovně popsalo, z jakého důkazního prostředku žalovaná vycházela – konkrétně z potvrzení státního podniku DIAMO ze dne 3. 8. 2017.

[5] Krajský soud neshledal důvodnou ani námitku žalobce, že měl nárok na snížení důchodového věku na 55 let, neboť nesplnil podmínky podle § 21 odst. 1 a § 174 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995 (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“); žalobce v kategorii I.AA – uran odpracoval pouze 5 roků a 297 dnů, tedy dobu, která mu podle právních předpisů žádné zvýhodnění nezakládá. Skutečnost, že nedosažení stanovené doby v rizikovém zaměstnání nezavinil on, nýbrž se tak stalo následkem pracovního úrazu, nepředstavuje dle soudu skutečnost, s níž by právní předpisy spojovaly možnost poskytnutí nějaké výjimky či zvýhodněného zacházení, a nemůže tedy být žalobci ku prospěchu.

[6] Dle krajského soudu žalobci nebyl starobní důchod v konečném důsledku vyměřen na základě vyměřovacích základů dosažených v době před přiznáním starobního důchodu, neboť v případě žalobce nastala situace, na niž pamatuje § 19 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), tj. že výpočtový základ starobního důchodu byl nižší než vyměřovací základ (aktualizovaný koeficientem nárůstu), z něhož byl v minulosti vyměřen invalidní důchod. Krajský soud rovněž poukázal na v čase rozdílné způsoby výpočtu vyměřovacího základu; zatímco do 31. 12. 1995 spadal mezi započítávané hrubé výdělků podle § 11 odst. 2 písm. b) a § 11a odst. 2 vyhlášky č. 149/1988 Sb. též částečný invalidní důchod, a to ve výši, v níž byl vyplacen, po 1. 1. 1996 se tvoří vyměřovací základ pro stanovení pojistného podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „pojistný zákon“); ten v § 5 odst. 1 odvozuje vyměřovací základ od základu daně z příjmů fyzických osob, od které jsou však příjmy v podobě dávek důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění (tedy i invalidní důchody) na základě § 4 odst. 1 písm. h) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, až do stanovené částky osvobozeny. Počínaje rokem 1996 tedy žalovaná vyplacený invalidní důchod do vyměřovacích základů nezahrnula zcela oprávněně.

[7] Krajský soud shledal v souladu se zákonem i postup žalované, která do výpočtu ročních vyměřovacích základů zahrnula v souladu s § 16 odst. 3 větou čtvrtou zákona

pokračování

o důchodovém pojištění i náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní schopnosti náležející žalobci za pracovní úraz, a to od roku 1996 v plné výši. V období do 31. 12. 1995 žalovaná vyplacené náhrady do ročních vyměřovacích základů také zahrнула, avšak jejich výši krátila v poměru odpovídajícím počtu dnů vyloučených dob v tom kterém kalendářním roce, jak to zachycují rukou psané poznámky na potvrzení ze dne 27. 3. 2017. Vzhledem k tomu, že žalobce nebyl ve svých žalobních bodech nijak konkrétnější, soud se dále detailněji výpočtem přiznaného důchodu nezabýval.

[8] Rozsudek krajského soudu napadl žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížností; krajskému soudu vytýká nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)] a nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti a nedostatku důvodů rozhodnutí [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

[9] Stěžovatel má za to, že se krajský soud v napadeném rozsudku řádně nevypořádal se všemi námitkami; konkrétně uvádí, že rozhodnutí žalované v odůvodnění v žádné své části neodkazuje na osobní list důchodového pojištění ze dne 1. 9. 2017; pouze ve svém závěru uvádí, že žalovaná v reakci na námítky stěžovatele vyhotovila osobní list s tím, že přehodnotila 138 dnů zaměstnání ze III. do I. AA pracovní kategorie – uran. Není tedy pravdou, jak konstatoval krajský soud, že by v rámci napadeného rozhodnutí bylo na osobní list důchodového pojištění stěžovatele odkazováno a v rámci odůvodnění z něj šlo vyvodit jakékoliv další skutečnosti, které by rozhodnutí činily přezkoumatelným. Navíc sám soud v bodě 14. rozsudku konstatoval, že údaje uvedené v osobním listu jsou obtížněji srozumitelné; takový výklad dle stěžovatele není udržitelný, neboť soud v předmětné věci v podstatě konstatuje, že stěžovatel údajům uvedeným v rámci odůvodnění napadeného rozhodnutí nemusel zcela porozumět, nicméně s ohledem na složitou problematiku se jednalo o přijatelné řešení, neboť jiné řešení by rozhodnutí činilo příliš obsáhlým, a ještě méně srozumitelným. K tomu stěžovatel připomíná náležitosti odůvodnění správního rozhodnutí a pro úplnost odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 1. 2012, č. j. 3 Ads 96/2011 – 118. S ohledem na uvedené, stěžovatel trvá na svém názoru, že rozhodnutí žalované je nepřezkoumatelné, přičemž krajský soud v rámci odůvodnění uváděl údaje, které byly v rozporu se skutkovým stavem věci, nevycházel přitom z relevantní judikatury a částečně připustil nesrozumitelnost napadeného rozhodnutí, aniž by tento nedostatek odstranil.

[10] Stěžovatel dále považuje za neudržitelný i názor soudu stran neuvedení podkladů pro vydání napadeného rozhodnutí žalované. Krajský soud dle stěžovatele nebere vůbec v úvahu skutkový stav v dané věci, tj. vychází z toho, že pokud jsou v příslušném právním předpise uvedeny konkrétní podklady, jsou tyto automaticky využity. Stěžovatel má však za to, že i v tomto bodě platí, že musí být brány v úvahu konkrétní okolnosti každého případu. Skutečnost, že má správní orgán postupovat dle právní úpravy určitým způsobem, neznamená, že tak automaticky skutečně postupoval. Z odůvodnění rozhodnutí žalované není patrné, z jakých podkladů při svém rozhodování vycházela, přičemž tvrzení, že tyto podklady jsou uvedeny v příslušné právní úpravě, je irrelevantní, neboť popírá samotný důvod existence odůvodnění správního rozhodnutí, tj. vysvětlení toho, z čeho správní orgán při svém rozhodování vycházel a proč.

[11] Závěrem stěžovatel zopakoval, že v průběhu jeho pracovní činnosti byl jak ze strany zaměstnavatele, tak ze strany žalované opakovaně ujišťován o jeho nároku na dosažení nároku na starobní důchod v 55 letech věku ve smyslu § 21 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení, přičemž o skutečnosti, že tento nárok údajně nemá být naplněn, se stěžovatel dozvěděl teprve v rámci prvostupňového rozhodnutí. Stěžovatel nadále trvá na tom, že na jeho straně šlo o legitimní očekávání, neboť měl za to, že žalovaná disponuje úplnými a správnými informacemi. Dle právního názoru stěžovatele tak došlo k porušení jeho práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří dle čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a to tím, že došlo k nesprávnému výpočtu starobního důchodu stěžovatele, a v důsledku toho k přiznání nižší částky starobního důchodu. Stěžovatel proto navrhuje zrušení rozhodnutí žalované, alternativně zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

[12] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že podle jejího názoru zmínka o osobním listu důchodového pojištění nečiní námitkové rozhodnutí nepřezkoumatelným z důvodu, že mu dle stěžovatele nebyla věnována velká část odůvodnění. Podle žalované jsou všechny detaily výpočtu důchodu stěžovatele podrobně rozvedeny a vysvětleny v námitkovém rozhodnutí.

[13] S žalobním bodem týkajícím se podkladů pro rozhodování se soud dle názoru žalované dostatečně vypořádal v bodě 7. odůvodnění napadeného rozsudku, s tím, že podkladem pro výpočet doby pojištění pro nárok na starobní důchod jsou evidenční listy důchodového pojištění. Pro hodnocení náhrady za ztrátu na výdělku do vyměřovacího základu pak žalovaná vycházela z potvrzení zaměstnavatele stěžovatele společnosti DIAMO, st. p., ze dne 27. 3. 2017, které byl zaměstnavatel povinen vystavit na základě § 37 odst. 2 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. K tvrzení stěžovatele ohledně opakovaného ujišťování o jeho nároku na starobní důchod v 55 letech věku, žalovaná doplňuje, že i kdyby stěžovatel považoval své očekávání na snížení svého důchodového věku na 55 let za legitimní, tak proto zjevně nesplňuje podmínky. Důchodový věk byl stěžovateli stanoven dle § 32 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[14] K vyjádření žalované zaslal stěžovatel repliku. Upřesnil, že v rámci kasační stížnosti netvrdil nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí žalované s ohledem na to, že by zmínka o osobním listu důchodového pojištění byla nedostatečná. Stěžovatel upozornil, že žalovaná v rozhodnutí na osobní list vůbec neodkazovala, ačkoliv soud v napadeném rozsudku nepochopitelně dospěl k opačnému závěru. Žalovaná v rámci vyjádření trvala na tvrzení, že všechny detaily výpočtu důchodu žalobce jsou podrobně rozvedeny a vysvětleny v námitkovém rozhodnutí, aniž by se jakkoliv vypořádala s námitkami stěžovatele. Stejně tak se žalovaná nijak nevypořádala s námitkami stěžovatele ohledně rozporu v rozsudku, kdy soud na jednu stranu potvrzuje absenci podkladů a na druhou stranu konstatuje, že vychází z příslušné právní úpravy.

[15] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení

pokračování

zastoupen advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou splněny i obsahové náležitosti kasační stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[16] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů; současně zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by byl Nejvyšší správní soud povinen přihlížet z úřední povinnosti, a dospěl k názoru, že kasační stížnost není důvodná.

[17] Vzhledem k tomu, že stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tvrzenou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí krajského soudu skutečně nepřezkoumatelné, či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé.

[18] Má-li být rozhodnutí přezkoumatelné, musí být z odůvodnění dotčeného rozhodnutí zřejmé, jaký skutkový stav vzal posuzující orgán za rozhodný a jak uvážil o pro věc podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování těchto skutečností. Povinností soudu je řádně se vypořádat se žalobní argumentací (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75, ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Afs 69/2015 - 45, atp.). Současně je ovšem nutné zdůraznit, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 - 76). Není přípustné institut nepřezkoumatelnosti libovolně rozšiřovat a vztáhnout jej i na případy, kdy se správní orgán, resp. soud podstatou námitky účastníka řízení řádně zabývá a vysvětlí, proč nepovažuje argumentaci účastníka za správnou, byť výslovně v odůvodnění rozhodnutí nereaguje na všechny myslitelné aspekty vznesené námitky a dopustí se dílčího nedostatku odůvodnění. Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze rozhodnutí meritorně přezkoumat. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů tak má místo zejména tehdy, opomene-li správní orgán či soud na námitku účastníka zcela (tedy i implicitně) reagovat (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012 - 45, či ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016 - 64). Přehlédnout pak nelze ani fakt, že správní orgány a soudy nemají povinnost vypořádat se s každou dílčí námitkou, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví právní názor, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí. Takový postup shledal ústavně konformním i Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08: „*Není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na po drobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.*“ (srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 As 221/2014 - 43).

[19] Nejvyšší správní soud neshledal důvody pro vyslovení nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku krajského soudu. Z výroků rozsudku lze jednoznačně zjistit, jak soud ve věci rozhodl, rozsudek obsahuje výrok, který není vnitřně rozporný, výrok a odůvodnění je možno od sebe rozlišit a z rozsudku je také zřejmé, kdo je účastníkem řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán. Nesouhlas stěžovatele s vlastním hodnocením soudu nemůže sám o sobě znamenat nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí. Z napadeného rozsudku je zřejmé, z jakých důvodů krajský soud dospěl k závěru o nedůvodné žalobní argumentaci stěžovatele. Krajský soud v přezkoumávaném rozsudku srozumitelně vyložil svůj náhled na věc a vypořádal všechny základní námitky stěžovatele.

[20] Spatřuje-li stěžovatel nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku v tom, že soud připustil rozsáhlost vstupních dat a relativní složitost výpočtu důchodů v přiloženém osobním listu důchodového pojištění stěžovatele, pak Nejvyšší správní soud tuto námitku vnitřní rozpornosti závěrů krajského soudu nesdílí, jelikož stěžovatelem uplatněná argumentace pouze vytrhuje z kontextu dílčí pasáže z rozsudku. Při posouzení argumentace krajského soudu z hlediska komplexního, je jeho závěr zcela zřejmý. Lze z něj usoudit, že napadené rozhodnutí žalované velmi podrobně popisuje výpočet výše starobního důchodu stěžovatele, včetně základních vstupních údajů a v podrobnostech pak odkazuje na osobní list důchodového pojištění stěžovatele ze dne 1. 9. 2017, který tento výpočet zachycuje do detailu. Nejvyšší správní soud předepisuje, že § 38 zákona o organizaci sociálního zabezpečení upravuje jako primární důkazní prostředek sloužící k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů zejména evidenční list důchodového pojištění, dříve evidenční list důchodového zabezpečení. Současně podle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), je řízení před orgánem rozhodujícím o dávce důchodového pojištění ovládáno zásadou materiální pravdy. Správní orgán je podle této zásady odpovědný za zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky dle § 2 správního řádu. Ustanovení § 12 a 13 zákona o organizaci sociálního zabezpečení nadto svěřuje orgánům sociálního zabezpečení výrazné pravomoci nejen k získávání (vyžádání) podkladů pro rozhodnutí od jiných subjektů, ale také k jejich hodnocení a kontrole. Podklady si správní orgán opatřuje především jednak z údajů uvedených v evidenčních listech důchodového pojištění a jednak na základě šetření prováděného podle § 11 zákona o organizaci sociálního zabezpečení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. ledna 2011, č. j. 3 Ads 81/2010 - 493). Správní orgán může pro větší srozumitelnost a přehlednost odkázat na přílohu rozhodnutí; judikatura připouští i používání aplikačního programu pro rozhodování správních orgánů (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2012, č. j. 3 Ads 33/2012 - 30, a ze dne 7. 5. 2014, č. j. 3 Ads 22/2013 - 30). V posuzované věci tvoří osobní list důchodového pojištění stěžovatele nedílnou součást napadeného rozhodnutí, přičemž tato listina byla podle obsahu správního spisu stěžovateli doručena společně s rozhodnutím. Z výše uvedeného je tedy úvaha krajského soudu zcela srozumitelná a přezkoumatelná, a proto stěžovatelova námitka není důvodná.

[21] Další skupina námitek spočívá v nesouhlasu stěžovatele s přiznanou dobou pojištění v I. AA pracovní kategorii. Stěžovatel má za to, že došlo k nesprávnému výpočtu starobního důchodu, a v důsledku toho k přiznání jeho nižší částky. Současně stěžovatel

pokračování

namítá, že byl opakovaně ujišťován jak ze strany zaměstnavatele, tak ze strany žalované o jeho nároku na dosažení starobního důchodu v 55 letech věku.

[22] Z hlediska skutkového stavu z obsahu správního a soudního spisu plyne, že stěžovatel byl v období od 6. 8. 1973 do 2. 6. 1979 zaměstnán v I. AA pracovní kategorii v uranu u organizace DIAMO st. p. Výkon vybraného zaměstnání v hornictví skončil dne 2. 6. 1979, kdy stěžovatel utrpěl pracovní úraz a dostal zákaz pokračovat v I. AA pracovní kategorii, nadále však u zaměstnavatele pracoval na jiných pracovních pozicích.

[23] Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná rozhodla o přiznání starobního důchodu stěžovateli ve výši 15 197 Kč. Nedílnou součástí tohoto rozhodnutí tvoří připojený osobní list důchodového pojištění stěžovatele; žalovaná započítala stěžovateli 1 984 dnů zaměstnání v I. AA pracovní kategorii v uranu a 233 dnů zaměstnání ve III. pracovní kategorii.

[24] Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel námitky, v rámci nichž shrnul své působení v I. AA pracovní kategorii, a požádal o nové posouzení nároku na starobní důchod se zohledněním zdravotních důvodů, pro které musel předčasně ukončit výkon zaměstnání v hornictví. Stěžovatel uvedl, že organizací DIAMO st. p. mu bylo sděleno, že dovršením 55 let mu vznikne nárok na důchod; současně žádal o odstranění tvrdosti zákona podle dodatku č. 4 k příkazu ministra č. 30/2006. Napadeným rozhodnutím ze dne 21. 9. 2017, č. j. X žalovaná námitky stěžovatele zamítla. V souladu s potvrzením od zaměstnavatele DIAMO st. p. žalovaná přehodnotila 138 dnů zaměstnání ze III. do I. AA pracovní kategorie – uran a stěžovateli nově započítala 2 122 dnů zaměstnání v I. AA pracovní kategorii v uranu a 90 dnů zaměstnání ve III. pracovní kategorii. Přílohou rozhodnutí je osobní list důchodového pojištění stěžovatele ze dne 1. 9. 2017.

[25] Žádost o odstranění tvrdosti žalovaná rozhodnutím ze dne 29. 11. 2017, č. j. X zamítla; konstatovala, že i po přehodnocení stěžovateli chybí více než 364 dnů pro získání potřebné doby zaměstnání v I. AA pracovní kategorii a podmínky pro odstranění tvrdosti zákona tak nesplňuje.

[26] Podle § 14 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení, zaměstnání jsou pro účely důchodového zabezpečení zařazena do 31. prosince 1992 podle druhu vykonávaných prací do tří pracovních kategorií. Zaměstnání I. a II. pracovní kategorie jsou uvedena v resortních seznamech zaměstnání zařazených do I. a II. pracovní kategorie vydaných před 1. červnem 1992; do III. pracovní kategorie patří zaměstnání, která nejsou zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie. Do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a to kromě jiných také „zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech.“ [§ 14 odst. 2 písm. a) a b) zákona o sociálním zabezpečení].

[27] Věk odchodu do důchodu pro osoby zaměstnané v tzv. I. pracovní kategorii je v zákoně o sociálním zabezpečení, stanoven v § 21 tak, že občan musel být zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhnout věku aspoň:

- a) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) nebo nejméně 10 roků v takovém zaměstnání v uranových dolech,
- b) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b), jestliže byl z tohoto zaměstnání převeden nebo uvolněn z důvodů uvedených v § 12 odst. 3 písm. d) a e),
- c) 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h).

[28] Podle § 14 odst. 5 věty první zákona o sociálním zabezpečení, „*jako doba zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se za dobu před 1. lednem 1993 započítává doba výkonu práce podle popisu pracovní činnosti uvedeného v příslušném resortním seznamu a další doby za podmínek a v rozsahu stanovených v předpisech platných před 1. červnem 1992; organizace pro tyto účely vedou příslušnou evidenci.*“

[29] Podle § 174 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl minimálního věku určeného různě (od 56 do 59 let) podle toho, jak dlouho vykonával zaměstnání zařaditelné do těchto kategorií. Délka výkonu zaměstnání v I. pracovní kategorii zde stanovená byla kratší než v obecném ustanovení § 21 téhož zákona. V případě stěžovatele připadal v úvahu § 174 odst. 1 písm. d) zákona o sociálním zabezpečení: „*Občan ... má nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň 59 let, byl-li zaměstnán nejméně 11 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 7,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l) anebo 15 roků ve službě I. nebo II. kategorie funkcí*“. Podmínkou pro vznik nároku na starobní důchod podle odstavce 1 je, že zaměstnání I. pracovní kategorie nebo služba I. nebo II. kategorie funkcí trvaly ke dni 31. prosince 1992. Podle § 175 zákona o sociálním zabezpečení se nároky vyplývající ze zařazení zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie nebo služby do I. a II. kategorie funkcí přiznávají do 31. prosince 2016.

[30] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s krajským soudem v tom, že stěžovatel nesplnil podmínky vyžadované zákonem o sociálním zabezpečení pro snížení věku odchodu do důchodu na 55 let, neboť neodpracoval alespoň 10 roků v uranových dolech na pracovišti v podzemí, a nesplnil ani podmínky pro snížení důchodového věku na 59 let, protože v uranových dolech na pracovišti v podzemí neodpracoval ani 7,5 roku. V kategorii I.AA - uran, odpracoval 2122 dnů (tj. necelých 6 let), tedy dobu, která mu podle právních předpisů žádné zvýhodnění nezakládá. Byť se stěžovatel domnívá opak, skutečnost, že nedosažení stanovené doby v rizikovém zaměstnání nezavinil on, nýbrž se tak stalo následkem pracovního úrazu, není pro posouzení jeho zákonného nároku na starobní důchod relevantní. Uvedená skutečnost byla předmětem posouzení stěžovatelovy žádosti ve smyslu § 4 odst. 3 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení; avšak žalovaná i v tomto případě shledala, že stěžovatel pro nedostatek potřebné doby zaměstnání v I. AA pracovní kategorii podmínky pro odstranění tvrdosti zákona nesplňuje.

[31] Obdobně není důvodná ani námitka stěžovatele ohledně jeho ujištění tehdejším

pokračování

zaměstnavatelem DIAMO st. p., o nároku na snížení důchodového věku na 55 let. Stěžovatel toto tvrzení ničím nedoložil a domáhat se legitimního očekávání by stěžovatel mohl jen v případě poskytnutí konkrétních ujištění ze strany správních orgánů. To v projednávané věci nenastalo; navíc stěžovatel zjevně nesplňuje podmínky pro snížení důchodového věku na 55, resp. 59 let. Nejvyšší správní soud vychází z premisy nechť si každý střeží svá práva; s ohledem na zásadu dispoziční proto není možné, aby byla v tomto ohledu ze strany soudu vyvíjena iniciativa směrem k vytváření argumentace za stěžovatele (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 4. 2004, č. j. 3 Azs 18/2004 - 37).

[32] Ke zbývajícím obecně formulovaným kasačním námitkám jako celku Nejvyšší správní soud uvádí, že v zásadě představují prosté popírání závěrů žalované a krajského soudu a nepřinášejí žádnou otázku, která již nebyla v předchozím řízení přesvědčivě zodpovězena a uzavřena.

[33] Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod, pro který by měl rozsudek krajského soudu zrušit. Krajský soud se věcí stěžovatele řádně zabýval, přezkoumatelným způsobem se vypořádal s relevantními žalobními námitkami, přitom nikterak nevybočil ze zákona ani z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu.

[34] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[35] O nákladech řízení kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalované, byť měla ve věci úspěch, náhrada nákladů řízení nenáleží.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. června 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu